

– врахування вчителем індивідуальних особливостей кожного учня та створення для нього таких творчих завдань, які б дозволили йому самореалізуватися через найбільш значиму для нього діяльність;

– надання учням можливості самостійно знаходити шляхи та вирішувати запропоноване творче завдання з акцентом уваги на власний досвід учня;

– забезпечення поетапності у формуванні та виконанні творчих завдань з біології;

– створення освітнього простору таким чином, що учні здатні приймати виважені та обґрунтовані рішення самостійно.

Таким чином, робота учнів над вирішенням творчих завдань з біології є важливим елементом активного навчання, під час якого учень не лише засвоює знання, а й самостійно їх здобуває шляхом пошуку інформації, використання власного життєвого досвіду та творчих здібностей. При такому підході підвищується пізнавальний інтерес учнів, зацікавленість до біологічних об'єктів та явищ, знання яких допоможуть учням у повсякденному житті.

Джерела та література

1. Посаль Л.А., Стадник Ю.Ю. Творчі завдання як засіб формування природничо-наукової грамотності учнів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Теорія та методика навчання природничих наук. № 1. 2021. С.34-48.
2. Суржанська В.А. Творчі завдання як засіб формування пізнавальної активності старших дошкільників : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Харків, 2004. 19 с.

ІГРОВІ МЕТОДИ У НАВЧАННІ БІОЛОГІЇ

Репетуха О., Іванців О.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Ігрові методи навчання – це підхід, де використовують елементи гри та завдання, які допомагають активізувати учнів, сприяють глибшому засвоєнню знань, розвитку навичок і формуванню важливих цінностей. Такий метод залучає гру як інструмент для досягнення освітніх і виховних цілей, роблячи навчання більш привабливим та ефективним. Відомий український педагог В. Ягупов у своєму посібнику «Педагогіка» наголошував, що саме ігрові методи здатні заповнити ту прогалину в навчальному процесі, яку не вдалося подолати й заповнити іншим.[2]

Ігрове навчання має глибоке історичне коріння та багатий зміст. Гра служить як різноманітний засіб навчання, розвитку, виховання, соціалізації, розваги й відпочинку. Історично її значущість проявляється передусім у здатності сприяти навчанню. Ігри представлені в різноманітті, різняться за сюжетом, характером, організацією та віковою специфікою розвитку учнів. Немає єдиної класифікації їх через складність визначення бази для розподілу. Багато ігор можна віднести до різних категорій, виконуючи різноманітні функції. Порівнюючи звичайні ігри й педагогічну відзначаємо, що вона має чітко визначену мету навчання і відповідний педагогічний результат. Ці цілі можуть бути зумовлені та виявлені виразно, характеризуючи гру як орієнтовану на навчально-пізнавальний розвиток учня у біології. [1,4]

Сучасні педагогічні дослідження підтверджують, що інтеграція навчальної та ігрової діяльності сприяє формуванню в учнів таких якостей, як наполегливість у засвоєнні знань, старанність та відповідальне ставлення до навчання. А саме цього не вистачає учням у час бурхливого розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій. Зафіксовано випадки, коли учні, які в традиційних умовах демонстрували пасивність, починали проявляти активність, готовність підтримати свою команду, а також демонстрували вищу дисциплінованість та організованість, знижуючи наявність до агресивних реакцій.

У рамках концепції «Нова українська школа» (НУШ) значним компонентом удосконалення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) є компетентісно-орієнтоване навчання, яке

спрямоване на розвиток практичних навичок замість накопичення лише теоретичних знань. У зв'язку з цим у навчанні біології значна увага приділяється відповідним методам, які акцентують розвиток практичних умінь. Ці навички інтегруються в компетентнісний потенціал предмета «Біологія» та включаються до очікуваних результатів пізнавально. Проведення ігор у поєднанні з іншими методами навчання підвищує ефективність уроків біології, сприяє засвоєнню знань та формує в учнів навички співпраці та самостійної навчальної діяльності. [3, 5,6]

Ми у своєму дослідженні намагались перевірити ефективність використання ігрових методів, апробувати їх та встановити на скільки вищою буде вмотивованість здобувачів, а з нею і результати освітньої діяльності.

Поєднання ігрових елементів з іншими навчальними методами значно підвищує результативність уроків біології, допомагаючи учням краще засвоювати матеріал та розвивати навички співпраці і самостійної роботи.

У нашому дослідженні були використані такі методи:

- словесні (пояснення, робота з посібниками),
- наочні (демонстрація схем і таблиць),
- практичні (усне і письмове виконання ігрових вправ),
- інтерактивні (бесіди, дискусії)

Для інтеграції ігрових методик в освітній процес нами розроблено спеціальні вправи та методичні рекомендації для їх застосування на уроках біології. Такі ігрові завдання представляють собою інноваційний підхід до навчання, який відзначається гнучкістю: їх можна проводити як у класі, так і використовувати як домашні завдання. Цей метод вимагає менших часових витрат на підготовку, водночас забезпечує зацікавленість учнів, активізує мислення та задоволення глибшому запровадженню.

На уроках біології використовувалися види різних ігрових завдань: біологічні руханки, гра «Чомучка», «Крокодил», «Складанка», моделювання природних явищ, квести, лабораторні практикуми у формі гри, вікторини тощо.

Застосування ігрових вправ було поєднане з традиційними методами: словесними (пояснення, розповідь, бесіда, робота з підручником), наочними (демонстраційні схеми, таблиці, моделі), практичними (виконання практичних та лабораторних завдань) та інтерактивними (обговорення, дискусії). Педагогічний експеримент підтвердив ефективність методики використання ігрових вправ на уроках біології. Підсумки дослідження засвідчили, що в експериментальній групі, де використовуються ігрові завдання, кількість учнів з високими навчальними результатами зростає.

Отже, проведене дослідження вказало на актуальність використаної методики, зокрема, використання ігрових методів у навчанні біології. Особливо важливим це є в умовах реформування освіти та перехід ЗЗСО на навчання згідно Концепції НУШ.

Джерела та література

1. Копосов П. Характеристика ігрових методів навчання. Сутність навчально-ігрової діяльності у методичній системі сучасної дидактики /П. Копосов // Нова українська школа. 2021. С. 20–25.
2. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. 560 с.
3. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. URL:[https://mo.gov.ua /s/додаток /я/zaga%20s/лис-ук-шк-сom](https://mo.gov.ua/s/додаток/я/zaga%20s/лис-ук-шк-сom) (дані звернення: 31.10 2024)
4. Методика та технологія // Ігрові технології на уроках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/school/method/technol/759> (дата звернення: 31.10.2024)
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р). URL: <https://cutt.ly/PXrsKAs>
6. Teacher Implementation and the Impact of Game-Based Science Curriculum Materials [Electronic resource]. – Режим доступу: <https://www.jstor.org/stable/45151272>

ВПЛИВ НОРМ ВИСІВУ НАСІННЯ *PINUS SILVESTRIS L.* НА ОДЕРЖАННЯ СТАНДАРТНИХ СІЯНЦІВ У ФІЛІЇ «РАТНІВСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»